

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK VE ÇİN: ÇİN'DE YAYIMLANAN MUSTAFA KEMAL İLE İLGİLİ BAZI KİTAPLAR ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

ZHENHUA, Hu
ÇİN/CHINA/КИТАЙ

Mustafa Kemal, Türklerin Atatürk'üdür ve Türklerin en yüce unvanına sahiptir. Hiç Çin'e gelmemiştir. Vefatının ardından 70 yıla yakın bir zaman geçmiş olmasına rağmen Atatürk'ün ismi ve davası Çin'de geniş halk yığınları tarafından bilinmekte ve Çin halkı tarafından saygı duyulmaktadır.

Bu yazımda Çin'de yayımlanmış birkaç kitabı tanıtarak Atatürk'ün Çin'deki etkilerini açıklamaya çalışacağım. Bu kitapların hepsi Mustafa Kemal Atatürk ve O'nun liderliği'nde gerçekleşen Türk devrimiyle ilgilidir. Çin'de Atatürk üzerindeki araştırmalara başlanması pek geç sayılmaz. Ancak söz konusu çalışmalar daha çok Türkiye tarihi ile yakın çağ ve çağdaş devriminin araştırılmasında yoğunlaşmıştır.

Geçen yüzyılın 30'lu yıllarında Atatürk hayattayken Çin'de Türkiye'yi ve Atatürk'ü tanıtan kitaplar yayımlanmıştır.

1949 yılında Çin Halk Cumhuriyeti kurulduktan sonra Çin'in Atatürk hakkındaki araştırmaları eskisi gibi yine Türkiye tarihi ile ilgili araştırmalarla devam ettirilmiştir. Ancak bu araştırmalardan daha çok Çin'in siyaseti dinden ayırma (laiklik), harf reformu vb. işlere ilişkin politikaları ve uygulamaları için başvuru ve deneyim kaynakları olarak yararlanılmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti yeni kurulduğunda Türkiye hakkında birçok kitap Rusça'dan Çince'ye çevrilmiş ve daha sonraki dönemlerde İngilizce ve Türkçe gibi yabancı kaynaklardan ilgili kitaplar çevrilmiştir. Bu kitaplar, Çin'in Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili araştırmalarına yardımcı olmuştur.

1971 yılında Çin ile Türkiye arasında diplomatik ilişkilerin kurulması iki ülkenin bilim adamları arasında doğru temasların sağlanmasını olanaklı kılmıştır. Türkiye'ye çok sayıda öğrenci yollayan Çin Hükûmeti, araştırma yapmak ve bilgi değişiminde bulunmak üzere öğretim elemanlarını da göndermiştir. Bunun dışında Beijing'de bulunan Çin Uluslararası Radyosu'nda Türkçe Yayın Şubesi de açılmıştır. 1986 yılında Çin Hükûmeti'nin Türkiye'de gönderdiği ilk Çinli öğretim görevlisi olarak Ankara Üniversitesi'nde uzun süre kıvançla ders verirken iki ülkenin dostluğunu pekiştirmek için çalıştım ve Ankara Üniversitesi tarafından Şeref Belgesi ile ödüllendirildim. Artan değişimler ve dostluk ilişkilerinin derinleşmesi Çinli bilimadamlarının Türkiye ve Atatürk hakkındaki araştırmalarını daha da yoğunlaştırmıştır.

Çin’de Mustafa Kemal Atatürk’ü bilmeyen lise öğrencisi hemen hemen hiç yoktur. Çünkü ülkemizde yıllardır lise Yakınçağ ve Çağdaş Dünya Tarihi ders kitabında Mustafa Kemal ve O’nun önderliğindeki Türk devrimi de anlatılmaktadır. Önceki yıl kıymetli davetliniz üzerine Türkiye’deki Uluslararası Atatürk Sempozyumu’na katılırken Atatürk Araştırma Merkezi’ne hediye olarak getirdiğim soz konusu bu kitap bugün Çin’deki liselerde mecburi ders kitabı olarak okutulmaktadır. Temmuz 1996 tarihli Çin Halk Eğitim Yayınevi tarafından yayınlanan bu kitabın ilk sayfasında dört büyük adamın portresi bulunmaktadır. Bunlar arasında Mustafa Kemal Atatürk’ün askeri üniforma içinde çekilen portresi de görülmektedir. Aynı kitabın on ikinci sayfasında ise “Türkiye ve Mustafa Kemal Devrimi” başlığı altında Mustafa Kemal’in yeni Türk harflerini öğretmesini konu alan bir fotoğraf bulunmaktadır.

Burada da Çin Uluslararası Radyosu Türkçe Yayın Şubesi’nde kıdemli spiker olarak çalışan Prof. Rukiya Hacı ve söz konusu “Atatürk’ün Son 300 Günü” kitabının Uygurca’ya çevrilmesinden gururla söz etmekteyim.

Sözlerimi bağlarken Türk arkadaşlara Çin’de internet ortamında da Atatürk ve konuyla ilgili çok sayıda yazı ve makaleler bulunduğunu belirtmek isterim. Sizlere Çin Eğitim netindeki bir programı tanıtayım.

Birinci kitap, Liü Keshu tarafından hazırlanan ve Shanghai Commercial Press tarafından birinci baskısı 1926 yılında, ikinci baskısı 1929 yılında, üçüncü baskısı 1933 yılında yapılan ve 410 sayfadan oluşan “**Yeni Türkiye**” adlı kitaptır. 3 kısım ve 26 bölüm başlığı içeren bu kitap Osmanlı İmparatorluğu’nun kuruluşu, yıkılışı ve Türkiye Cumhuriyeti’nin doğuşunu anlatmaktadır. Kitabın sonunda “Son 20 yıldaki Türkiye kronolojisi” ve “Osmanlı imparatorluğu sultanları” ile ilgili iki ek sunulmuştur.

İkinci kitap, Song Shuren tarafından hazırlanan ve Shanghai China Publishing House tarafından birinci baskısı Mart 1928’de, ikinci baskısı Eylül 1928’de ve üçüncü baskısı 1930 yılında basılan ve toplam 46 sayfalık “**Yeni Türkiye**” adlı kitaptır. Türkiye coğrafyasının genel bilgileri üzerinde duran bu kitap, Osmanlı İmparatorluğu’nun çöküşünü, Mustafa Kemal öncülüğünde gerçekleşen devrimi ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunu anlatırken Çin ile Türkiye ilişkilerine de değinmiştir. Kitabın sonunda “Kısaltılmış Yeni Türkiye Anayasası” da bulunmaktadır.

Üçüncü kitap ise yine yazar Liü Keshu tarafından kaleme alınan “**Türk Devrim Tarihi**”dir. Shanghai Commercial Press tarafında birinci baskısı 1929 yılında, ikinci baskısı 1933 yılında yayımlanan ve toplam 146 sayfası ile 8 bölüm başlığı içeren bu kitap, 1908 ile 1909 yılları arasındaki Jön Türk hareketlerini ve 1919 ile 1923 yılları arasındaki Mustafa Kemal’in (Kitapta adı Cemal olarak geçmektedir) liderliğindeki devrimi anlatmaktadır.

1933 yılında Çinli yazar Xing Moqing'in yazdığı **Kemal** adlı kitap biyografik bir eser olarak Mustafa Kemal hayattayken Çin'de yazılıp yayınlanan ilk Atatürk biyografisi niteliği taşınmaktadır. İçinde 4 resim bulunan ve toplam 71 sayfa olan bu kitap "Halk Kitaplığı" için hazırlanan "Ünlü Çağdaş Adamının Biyografisi" dizisinde yer almaktadır.

Shanghai China Publishing House tarafından birinci baskısı 1935 yılında, ikinci baskısı ise 1941 yılında yayınlanan ve Zhao Jinguan tarafından hazırlanan "**Türk Tarihi**" adlı kitap benim tanıtacağım 5'inci kitaptır. 204 sayfalık bu kitapta Osmanlı İmparatorluğu, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve 1934 yılına gelinceye dek tarihi olaylar ve özellikle Mustafa Kemal'in (bu kitapta da adı Cemal olarak geçmiş) başlattığı devrim ve ilgili eylemler anlatılmaktadır.

Yazar Wang Shanshang'ın kendi parasıyla hazırlayıp yayınlattığı kitabın adı "**Türkiye'nin Dış İlişkilerine Ait Kanunlar**"dır. 1935 yılında basılan ve toplam 131 sayfa olan bu kitapta Türkiye Cumhuriyeti'nin 1915 ile 1934 yılları arasında yayınlanan dış ilişkiler ile ilgili yasaları ve yönetmelikleri konu edilmiştir. "Türkiye Cumhuriyeti Anayasası" ve "Türkiye İflas Kanunu" da ek olarak kitabın sonunda bulunmaktadır.

"**Modern Türkiye Politikası**" adlı kitap Çinli yazar Dai Wangshu tarafından 1937 yılında hazırlanıp yazılmış ve Shanghai Commercial Press tarafında yayınlanmıştır. Toplam 145 sayfalık ve 16 bölüm başlığı içeren bu kitapta yeni Türk Hükümetleri, askeri ve dışişleri alanlarındaki zaferler, iç politikada sağlanan başarılar ve özellikle laiklik politikasının uygulanması ile Mustafa Kemal'in liderliğindeki reformların değerlendirilmesi gibi konular yer almaktadır.

Lin Wanyan tarafından hazırlanan "**Türkiye'nin Son Dönem Dış Politikası**" adlı kitap 1937 yılında Nanjing Zhongzheng Publishing House tarafından yayınlanmıştır. Türkiye ile Yunanistan arasındaki savaşı, Çin ile Türkiye'nin diplomatik ilişkilerini, Türkiye'nin son 10 yıl içindeki dışilişkilerini ve gelecekteki dışişleri politikalarını anlatan bu kitabın 122 sayfadan ve 8 bölümden oluşmaktadır.

1937 yılında Shanghai Commercial Press tarafında yayınlanan "**Türkiye'nin Kırsal Ekonomik Kalkınması**" adlı kitabın yazarı He Fengshan'dır. Toplam 264 sayfalık bu kitabın birinci bölümü Türkiye Cumhuriyeti'nin tarım politikası ve bu alanda geçirdiği değişimleri, ikinci bölümü ise Türkiye Cumhuriyeti'nin kırsal ekonomisini oluşturan unsurları anlatmaktadır. Kitabın sonunda Sovyetler Birliği'ndeki Kredi ve Borçlanma Kontratları, Türkiye Nüfusu ve Dağılım oranları ve Türkiye Para Politikası gibi makaleler bulunmaktadır.

Bu dönemde Çinli araştırmacılar Mustafa Kemal Atatürk ve devrimleri üzerine sadece kendilerinin yazdıkları kitapları değil aynı zamanda da birçok yabancı yazarın kitaplarını da çevirmiştir.

1. Luo Kanfen tarafından çevirdiği İtalya, Avusturya ile Batı Asya Türkiye arasındaki Balkan Savaşı ve Avrupa Savaşı'ndaki Tarafsızlık ve Saldırı

Sorunları, Pekin Kara Kuvvetleri Üniversitesi tarafından 1931 yılında Dünya Savaşı dizisinin 15'inci cildi olarak yayınlanan kitabın toplam 116 sayfası ve kitapta 22 cm'lik bir harita bulunmaktadır.

2. Japon Ze He Qian tarafından kaleme alınan ve He Bi tarafından çevirilen “**Kemal Biyografisi**” adlı eser toplam 156 sayfa olarak 1933 yılında Nanjing International Translation Press tarafından yayınlanmıştır.

3. Gu Sengxian'ın çevirip hazırladığı “**Kemal Biyografisi**” Nanjing Zhongzheng Publishing House tarafından birinci baskı 1935 yılında, ikinci baskı 1936 yılında yayınlanmış ve 1947 yılında Shanghai'da tekrar basılmıştır. 146 sayfalık bu kitabın konusu Japon Ze He Qian'ın yazdığı Dünyanın Ünlü 10 Adamı'na dayanılarak hazırlanmıştır.

4. “**Ekonomic Conditions in Turkey**” adlı eser ise Zeng Guangxun tarafından çevrilip hazırlanmış ve 1935 yılında Shanghai Pacific Press tarafından yayınlanmıştır. Bu kitabın kaynağı İngiltere Türkiye Büyükelçiliği'nde ticaret müsteşarı olarak çalışan Albay Woods'un İngiliz Dış Ticaret Bürosu'na yazdığı raporlarıdır. Türkiye'nin Canlandırılması önsözü olan bu kitapta Giriş, Mali Politika, Sanayi ve Üretim, Uluslararası Ticaret ve Kamu İşleri ve Ulaşım olmak 5 bölüm bulunmaktadır.

1938 yılında Mustafa Atatürk'ün vefatından sonra Çin'in Türkiye üzerindeki araştırmaları ve Mustafa Kemal Atatürk hakkındaki tanıtları ara vermeden devam etmiştir. Örneğin 1948 yılında Shanghai China Cultural Service tarafından yayınlanan “**Türk Dış Politikası**” adlı eserin yazarı Xiao Jinfang idi. Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasını anlatan bu kitabın ekinde “Türkiye Cumhuriyeti'nin 20 Yılına Bakış” bulunmaktadır.

1949 yılında Çin Halk Cumhuriyeti kurulduktan sonra Çin'in Atatürk hakkındaki araştırmaları eskisi gibi yine Türkiye tarihi ile ilgili araştırmalarla devam ettirilmiştir. Ancak bu araştırmalardan daha çok Çin'in siyaseti dinden ayırma (laiklik), harf reformu vb. işlere ilişkin politikaları ve uygulamaları için başvuru ve deneyim kaynakları olarak yararlanılmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti yeni kurulduğunda Türkiye hakkında birçok kitap Rusça'dan Çince'ye çevrilmiş ve daha sonraki dönemlerde İngilizce ve Türkçe gibi yabancı kaynaklardan ilgili kitaplar çevrilmiştir. Bu kitaplar, Çin'in Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili araştırmalarına yardımcı olmuştur.

1. Sovyetler Birliği yazarı A. F. Miller'in yazdığı ve Çin Halk Üniversitesi, Dünya Tarihi Anabilim Başkanlığı tarafından çevrilen “**Dünya Çağdaş Tarihi, 1918 ile 1939 yılları arasındaki Türkiye**” adlı kitap 1954 yılında Halk Üniversitesi tarafından yayınlanmıştır.

2. Sovyetler Birliği yazarı Efremov Yu.K tarafından hazırlanan ve Çinli Wang Zhiyu'nun çevirdiği “**Türkiye**” adlı kitap 1958 yılında Shanghai Yeni Bilgi Yayınevi tarafından yayımlanmıştır.

3. Sovyetler Birliği yazarı Miller A. F.’nin yazdığı ve Zhu Guisheng’in çevirdiği “**Modern Türkiye’nin Kısa Tarihi**” adlı kitap Beijing San Lian yayınevi 1958 yılında birinci baskı 309 sayfa, 1973 yılında 556 sayfa olarak yayınlanmıştır.

4. 1968 yılında Shanghai Yeni Bilgi Yayinevi tarafından yayınlanan “**Türkiye, Sovyetler Birliği Ansiklopedisi’nden Seçme**” adlı kitapta 94 sayfa, çeşitli haritalar ve resimler bulunmaktadır.

5. Türk yazar Kemal Su tarafından kalem alınan ve Yang Zhaojun tarafından çevrilen “**Türkiye Cumhuriyeti**” adlı kitap 266 sayfa olup Kunming Yunnan Üniversitesi Güneybatı Asya Enstitüsü tarafından 1978 yılın yayınlanmıştır.

6. İngiliz tarihçi Lewis Bernard’ın yazdığı ve Fan Zhonglian tarafından çevrilen “**Modern Türkiye’nin Doğuşu**”, toplam 620 sayfa olarak 1982 yılından Beijing Commercial Press tarafından yayınlanmıştır.

7. 1984 yılında Beijing Commercial Press tarafından yayınlanan “**Türkiye’nin Bir Politik Düşüncesi**” adlı eserin yazarı Türkiye’nin eski Başbakanı Bülent Ecevit’tir, çeviriyi ise Çin İstanbul eski Başkonsolosu Xu Kun yapmıştır. Bu kitabın 105 sayfadan oluşmaktadır.

8. Amerikan Roddric H. Davison’un yazdığı, Zhang Zengjian ve Lü Tongshun’un ortaklaşa çevirdiği “**Türkiye Moderleşme Süreci**” adlı kitap 1996 yılında Shanghai Xuelin Yayinevi tarafından yayınlanmış ve toplam 192 sayfadan oluşmaktadır.

9. Alman APA Publications tarafından yayımlanan ve Deng Weiquan ile Han Huimin ve Han Huixin tarafından çevrilen eserin ismi “**Türkiye**”dir. Bu kitap, toplam 443 sayfası ve harita ve fotoğraflarla desteklenmiş olup 2004 yılında Beijing China Waterpub yayımlanmıştır.

10. Türk yazar Can Dündar’ın kaleme aldığı ve Wu Xingdong’un çevirdiği “**Atatürk’ün Son 300 Günü**” (Sarı Zeybek) 2004 yılında Beijing Milliyetler Yayinevi tarafından yayınlanmıştır. Bu kitapta 170 sayfa ve birçok resim bulunmaktadır.

11. İngiliz Lindsay Bennett ve Kevin Gould’ın yazdığı ve Zhang Ye’nin çevirdiği “**Türkiye**” adlı kitap 2005 yılından Nanjing Yilin Yayinevi tarafından yayınlanmış ve toplam 190 sayfadan oluşmuştur.

12. Amerikan Stanford J. Shaw’ın yazdığı ve Xu Xuya ve Zhang Zhongxiang’ın ortaklaşa çevirdiği “**Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**” adlı kitap 2006 yılında Qinghai Halk Yayinevi tarafından yayınlanmıştır.

1971 yılında Çin ile Türkiye arasında diplomatik ilişkilerin kurulması iki ülkenin bilimadamları arasında doğru temasların sağlanmasını olanaklı kılmıştır. Türkiye’ye çok sayıda öğrenci yollayan Çin Hükümeti, araştırma yapmak ve

bilgi değişiminde bulunmak üzere öğretim elemanlarını da göndermiştir. Bunun dışında Beijing’de bulunan Çin Uluslararası Radyosu’nda Türkçe Yayın Şubesi de açılmıştır. 1986 yılında Çin Hükümeti’nin Türkiye’de gönderdiği ilk Çinli öğretim görevlisi olarak Ankara Üniversitesi’nde uzun süre kıvançla ders verirken iki ülkenin dostluğunu pekiştirmek için çalıştım ve Ankara Üniversitesi tarafından Şeref Belgesi ile ödüllendirildim. Artan değişimler ve dostluk ilişkilerinin derinleşmesi Çinli bilimadamlarının Türkiye ve Atatürk hakkındaki araştırmalarını daha da yoğunlaştırmıştır.

Burada her şeyden önce demin bahsettiğimiz Türk Yazar Kemal Su’nun “**Türkiye Cumhuriyeti**” kitabının çevirmeni Bay Yang Zhaojun’nun anımsanması gerekiyor. Türkiye araştırmalarına ömür veren ünlü Çinli Türkolog Bay Yang Zhaojun, hayattaken Çin Yunnan Üniversitesi Güneybat Asya Araştırma Enstitüsü profesörü idi ve geçen yüzyılın 30’lu ve 40’lı yıllarında Çin’in Türkiye’ye yolladığı ilk araştıma öğrencilerindedir. O’nun en son eseri ise Haziran 1990’da kendi üniversitesinin yayınevi tarafından yayınlanan “**Modern Türkiye Tarihi**”dir. Bu kitabın toplam 407 sayfası bulunmaktadır.

Son yıllarda Türkiye ve Mustafa Kemal Atatürk hakkında birçok kitap basılmıştır Çin’de.

1. Chen Wanying tarafından hazırlanan “**Cemal**” (yani Kemal) adlı kitap 1986 yılında Çin İnternational Broadcast Yayınevi tarafından yayımlanan **Tarihî Misyon Dizisi**’nde yer almaktadır.

2. Xiao Xian’ın “**Ağır Hasta ve Acil İlaç, Türkiye ve Kemal’in Reformları**” adlı kitap 2001 yılında Nanjing Üniversitesi Yayınevi tarafından yayımlanmıştır.

3. 2002 yılında Lanzhou’daki Gansu Halk Yayınevi tarafından yayınlanan “**Turkish Political Modernization**” adlı kitabın yazarı Liü Yundur. Toplam 185 sayfası olan kitap Türkiye ulusal kurtuluş savaşı ve laiklik gibi reformlar üzerinde durmaktadır.

4. Huang Weimin’in yazdığı “**Osmanlı İmparatorluğu**” 2000 yılında Xi’an’daki Sanqin Yayınevi tarafından yayınlanmıştır.

5. Huang Weimin’in kaleme aldığı ve Beijing Commercial Press tarafından yayınlanan “**Ortadoğu Ülkeleri Tarihi**” dizisinde yer alan kitabın ismi “Türkiye”, 2002 yılından yayınlanmış ve Türkiye ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

6. 2003 yılında Beijing World Affairs Press tarafından yayınlanan “**Avrupa ve Asya Kıtalarını Bağlayan Köprü**” adlı kitabın yazarı ise Wang Jinrongdur. Toplam 191 sayfa olan kitapta harita ve renkli fotoğraflar da bulunmaktadır.

7. Huang Weimin’in yazdığı “**Türk**” adlı kitap ise 2004 yılından yayınlanmış olup Türkiye ve Türk halkını etraflı bir şekilde tanıtmış ve Atatürk ve O’nun reformları da özel bölümde anlatılmıştır. Toplam 246 sayfalı olan kitabın yazarı Huang Weimin 2002 ile 2003 yılları arasında araştırmacı olarak Türkiye’de bulunmuş ve řu anda Çin Kuzeybatı Üniversitesi’nde Türkiye üzerinde araştırmalar yapmaktadır.

Söz konusu kitapların dışında son yıllarda Çin’de yayınlanan çeşitli referans kitaplarında da Mustafa Kemal Atatürk’ü tanıtan bilgiler yer almaktadır. Örneğin Çin Büyük Ansiklopedisi Yayınevi tarafından Ocak 1999’da yayınlanan **Çin Büyük Ansiklopedisi Ülkeler Tarihi 1**, Nisan 2002’de yayınlanan **Çin Büyük Ansiklopedisi (kısaltılmış)**, Milli Savunma Üniversitesi Yayınevi tarafından Eylül 1999’da yayınlanan ve Ma Gang ile Li Yue tarafından hazırlanan **Yirminci Yüzyıl Ünlü Siyasi Adamları**, Halk Kültür ve Sanat Yayınevi tarafından Ocak 2001’de yayınlanan **Yirminci Yüzyıl Dünya Liderleri Biyografi Ansiklopedisi** ve birçok lise ve üniversitenin dünya tarihi ders kitaplarında Çin’deki uzman ve bilim adamlarının Mustafa Kemal Atatürk hakkında yaptığı araştırmalar ayrıntılarıyla anlatılmıştır.

Çin’de Mustafa Kemal Atatürk’ü bilmeyen lise öğrencisi hemen hemen hiç yoktur. Çünkü ülkemizde yıllardır lise **Yakınçağ ve Çağdaş Dünya Tarihi** ders kitabında Mustafa Kemal ve O’nun önderliğindeki Türk devrimi de anlatılmaktadır. Önceki yıl kıymetli davetliniz üzerine Türkiye’deki Uluslararası Atatürk Sempozyumu’na katılırken Atatürk Araştırma Merkezi’ne hediye olarak getirdiğim söz konusu bu kitap bugün Çin’deki liselerde mecburi ders kitabı olarak okutulmaktadır. Temmuz 1996 tarihli Çin Halk Eğitim Yayınevi tarafından yayınlanan bu kitabın ilk sayfasında dört büyük adamın portresi bulunmaktadır. Bunlar arasında Mustafa Kemal Atatürk’ün askeri üniforma içinde çekilen portresi de görülmektedir. Aynı kitabın on ikinci sayfasında ise **“Türkiye ve Mustafa Kemal Devrimi”** başlığı altında Mustafa Kemal’in yeni Türk harflerini öğretmesini konu alan bir fotoğraf bulunmaktadır. Fotoğrafın yanında kullanılan açıklamada şöyle denilmektedir: “Mustafa Kemal’in öncülüğündeki Cumhuriyet bir dizi reform başlatmıştır. Siyasi alanda saltanat kaldırılarak laiklik uygulanmaya başlanmıştır. Ekonomik alanda feodal aşar vergisi yok edilerek ulusal ekonomiyi kalkanıran önlemler alınmıştır. Kültür ve eğitim alanında laik eğitim temel alınmış ve harf devrimini başlatmıştır. Sosyal yaşam alanında toplumu geri bırakan her çeşitli kurum ve kurallar iptal edilmiştir. Kemal Hükûmeti’nin uyguladığı bu ilerletici burjuva niteliğindeki sosyal reformlar Türkiye’nin bağımsızlığını kuvvetlendirmiş ve Türkiye böylece ulusal kalkınma yoluna girmiştir.” Lise ders kitabında yer alan bu satırlar, büyük Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili yapılan yüksek, etraflı ve öz değerlendirmelerdir. Çin halkının büyük Atatürk’e ne kadar saygı beslediği ve O’nun liderliğindeki Türk devrimini ne kadar doğru değerlendirdiğine hepimiz şahitsiniz.

Burada da Çin Uluslararası Radyosu Türkçe Yayın Şubesi’nde kıdemli spiker olarak çalışan Prof. Rukiya Hacı ve söz konusu **“Atatürk’ün Son 300 Günü”** kitabının Uygurca’ya çevrilmesinden gururla söz etmekteyim.

Sözlerimi bağlarken Türk arkadaşlara Çin’de Internet ortamında, Atatürk ve bu konuyla ilgili olarak çok sayıda yazı ve makale bulunduğunu belirtmek isterim. Sizlere Çin eğitim sistemi içinde, internetteki bu durumu da böylece belirtmiş olayım.

PANELLER/PANEL/КРУГЛЫЕ СТОЛЫ

